

Krisesenter for menn- et tabubelagt behov

Av: Marie Lindèn, Virksomhetsleder og Pål Andreassen, Miljøterapeut Krise- og Incestsenteret i Fredrikstad (2017)

«Vold er enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom at denne handlingen skader, skremmer, smerter eller krenker, får den andre personen til å gjøre noe mot sin vilje, eller til å slutte å gjøre noe den vil» (Per Isdal)¹

Norges første krisesenter ble etablert i 1978, et hjelpetiltak hovedsakelig for kvinner og deres barn. I januar 2010 ble krisesentrene lovfestet. Det ble da også offisielt åpnet for menn som utsettes for vold i nære relasjoner. Krisesenterlovens formål er å sikre et helhetlig krisesentertilbud til kvinner, menn og deres barn. Med Krisesenterloven stadfester og erkjenner norske myndigheter at de bærer et ansvar for alle borgeres sikkerhet og velbefinnende, uansett kjønn.

Krisesentertilbudet er et kommunalt ansvar som skal inneholde et trygt og midlertidig botilbud, et dagtilbud, et tilbud om råd og veiledning og oppfølging i en reetablerings fase. Tilbudet skal gi brukene støtte og hjelp til kontakt med det øvrige tjenesteapparatet.

I april 2011 åpnet Krise- og incestsenteret i Fredrikstad den første avdelingen for menn på et krisesenter i Østfold. Avdelingen for menn er et samarbeid mellom de fleste av Østfolds kommuner. Krise- og incestsenteret drives av Stiftelsen Blå Kors Fredrikstad. I april 2017 har vi hatt tilbudet i seks år.

Krisesenteret i Fredrikstad har siden åpningen av avdelingen for menn hatt i gjennomsnitt litt over 10 menn i året i botilbudet. Totalt på seks år har det bodd 67 menn i vårt Krisesentertilbud. I gjennomsnitt har det vært rundt 5 barn i året som har vært sammen med sin far i botilbudet. I løpet av perioden har over 10 menn i året fått et samtaletilbud ved senteret. I tillegg har senteret årlig tatt imot over 100 telefonsamtaler fra menn.

For oss som jobber i dette feltet slutter historiene aldri å overraske, hverken i omfang eller i karakter. Vi har hatt beboere som i relativt ung alder opplever vold fra sin partner og ikke helt vet hva de står overfor. Vi har hatt beboere på opptil 80 år som har vært utsatt for vold i en årrekke og har innfunnet seg med situasjonen, fordi de trodde det var for sent å endre på den. Vi har i løpet av 5 år opparbeidet oss en kompetanse på å møte voldsutsatte menn i ulike situasjoner, og i alle samfunnslag.

Vi har også hatt beboere av utenlandsk opprinnelse som har vært utsatt for tvangsgifte eller æresrelatert vold. Noen har vi hjulpet til å starte et nytt liv et annet sted i landet. Noen av våre beboere har vært gift med norske kvinner som har benyttet seg av de samme strategiene som menn som utøver vold gjør. Det er trusler om å bli sendt ut av landet og ikke få se sine barn igjen. I tillegg kan de holdes isolert fra det norske samfunnet, og blir ofte et lett bytte for en kvinnelig voldsutøver.

Menn som bruker samtaletilbudet er ofte ute av et mishandlingsforhold og har derfor litt andre behov. Det er ofte bearbeiding av voldserfaringer, men like ofte er det å forholde seg til en kvinnelig voldsutøver i lang tid ennå fordi de har felles barn. Samværsproblematikk som har bakgrunn i vold fra en kvinnelig voldsutøver er ofte vanskelig å identifisere. Av den grunn er det lite kunnskap om temaet i hjelpeapparatet, og gjør det vanskelig for menn å vinne fram i slike saker.

---

¹ Sitatet er hentet fra boka «Meningen med volden», utgitt av Kommuneforlaget (2000)

Det å utsettes for vold er svært utfordrende for mange menn, ikke minst når den som utøver volden er en kvinne. Det kan se ut som det er mannens maskulinitetsidealer som settes på prøve. En mann skal ikke utsettes for vold – og det er umandig å ta igjen, selv om enkelte gjør det. Når skaden er skjedd bør en mann klare seg selv. Han må være «mann nok» til å ordne opp. Det ser ut til at noen av vårt samfunns normative forestillinger om hvilke egenskaper en mann skal ha lever i beste velgående. Disse forestillingene bidrar til at menn ikke oppsøker hjelp og bistand i samme grad som kvinner gjør.

Bagatellisering av volden er like vanlig hos menn som hos kvinner. Voldsutsatte bruker andre ord for det som skjer, og unnskylder den som har utøvd volden. Menn som vi møter kan si; «hun var bare sur på meg» eller «hun hadde en vanskelig dag» på en måte for å forklare volden, og for å unnskyld og kanskje til og med beskytte. Menn som oppsøker oss kan si «hun er en god mor, hun er bare litt hissig» eller «jeg vil ikke ta ifra henne barna, det hadde knekt henne». Mekanismene om å bagatellisere og ansvarsfraskrive er ikke uvanlige hos noen utsatt for vold, heller ikke hos menn. En mann sa: «hun truet meg flere ganger med kniv, men hun er en god mor». Han fortsatte og sa: «det gikk bra, jeg klarte å beskytte meg». Samme mann sa at det han var mest redd for, var at han skulle skade henne når han beskyttet seg selv.

Det at det er tabu rundt voldsutsatte menn er fortsatt vår store utfordring som krisesenter. Den er samtidig en utfordring på samfunnsnivå fordi vi trenger å bryte ned gamle forestillinger om at det bare er kvinner som utsettes for vold. Vi tror også at det er stor sannsynlighet for høye mørketall i forhold til voldsutsatte menn. Terskelen for å kontakte et krisesenter er høy og for noen kanskje uoverkommelig. Selv de som opplever å få hjelp fra oss, føler de seg alene med problemet. Mange opplever skyld og skam for den situasjonen de opplever å ha satt seg selv i, eller uforskyldt har havnet i. Mange i redsel for og ikke å bli trodd, eller for å bli latterliggjort.

Voldsutsatte menn får ofte lite fysiske skader av volden de utsettes for, den store belastningen er de psykiske konsekvensene som volden bidrar til. En godt voksen mann fortalte oss at han hadde levd under fysisk og psykisk mishandling i 13 år, og beskrev de siste 6 årene som et rent helvete. Han hadde gått fra å være en velfungerende, velutdannet og ressurssterk mann til å være sterkt redusert. Han var bokstavelig talt redusert med halve sin kroppsvekt, ble uførepensjonert og fikk en rekke somatiske plager som følge av volden. Han fremholdt at den psykiske belastningen likevel var størst.

Vårt arbeid så langt, er et stykke nybrottsarbeid av stor betydning for voldsutsatte menn i alle kategorier. Kvinners kamp for krisesentrenes etablering på sytti-tallet og senere gjennom flere tiår for å rettferdiggjøre deres eksistens er av stor betydning. Vi ser at behovet for en lignende bevisstgjøring av menns situasjon er til stede. Kvinners kamp for krisesentrene gjør forhåpentligvis menns kamp for det samme tilbudet noe lettere. Vel vitende om at det fortsatt er menn som står for den største andelen, og samtidig den mest alvorlige volden i nære relasjoner, tror vi det fortsatt er viktig å bevisstgjøre problematikken menn står ovenfor. Tidlig identifisering av voldsproblematikk gir åpning for tidlig intervensjon. Med Krisesenterloven er tilgangen til krisesentrene gjort kjønnsnøytral og etter vår erfaring med god effekt. Dette støttes av Grøvdal & Jonassen, i rapporten «Menn på krisesenter»(2015)². Der svarer menn som har vært i kontakt med krisesentre at de opplever å ha fått god hjelp. I samme rapport viser de til at det er mange menn som aldri tar kontakt med hjelpeapparatet.

Fredrikstad krise- og incestsenter ønsker å rette fokus på at vold i nære relasjoner også gjelder menn, at vold i nære relasjoner ikke er et samfunnsproblem som er knyttet til et kjønn, eller til en gruppe

---

² <https://www.nkvts.no/rapport/menn-pa-krisesenter/>

mennesker. Vold i nære relasjoner finnes i alle samfunnslag, i ulike type relasjoner. Vårt tilbud bidrar til at det er lettere for menn å oppsøke hjelpeapparatet.